

Palveluverkon pedagoginen näkökulma

Hyvinvointilautakunta 27.10.2022 § 140
343/00.01.02/2022

Valmistelu

Hyvinvointijohtaja Kaisa Rauvala 040-7418946, johtava rehtori Piia Hulkkonen 040-5885735

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 31.1.2022 § 3 kaupunkistrategian toimenpideohjelman, jonka yhtenä keskeisenä toimenpiteenä on palveluverkkosuunnitelman laatiminen. Palveluverkkoon liittyy merkittäviä tilajärjestelyjä ja useiden eri toimintojen tarkastelua ja sijoittelua kuntalaisten sujuvan arjen mahdollistamiseksi. Kaupunginvaltuusto päätti 2.5.2022 § 40, että Kemin palveluverkko suunnitellaan yhden yläkoulun mallilla ja tiiviimmällä alakouluverkolla.

Kemin kaupungin hallintosäännön 16 § mukaan kaupunginhallitus huolehtii kaupungin yleisestä kehittämisestä sekä tekee kaikilla kunnallisen toiminnan aloilla esityksiä, jotka se katsoo tarpeellisiksi ja kaupungin etujen mukaisiksi. Lisäksi kaupunginhallitus vastaa sisäisesti merkittävistä tilajärjestelyistä sekä toimitilojen vuokralle ottamista ja konsernin ulkopuolisille vuokraamista.

Kaupunginhallitus on nimennyt palveluverkkotyöryhmän 20.6.2022 § 203. Työryhmään nimettiin konsernijaoston jäsenet, hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä hyvinvointijohtaja, johtava rehtori, vs. ympäristöjohtaja ja tilapalvelupäällikkö. Työryhmän tulee tehdä esitys palveluverkosta kaupunginhallitukselle lokakuun loppuun mennessä. Hallintosäännön 18 § kohdan 8 mukaan lautakunta tekee esitykset tehtäväalueeltaan koskevista palveluverkkotarpeista.

Palveluverkkotyöryhmä on kokoontunut 23.8., 20.9. ja 18.10.2022. Työryhmä on tarkastellut toimeksiannossaan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opetuksen järjestämismahdollisuuksia käytössä olevan tilastotiedon ja ennusteiden perusteella. Palveluverkkotyö pohjautuu nopeasti laskevaan syntyvyyteen ja eri kaupunginosien lasten ja nuorten määriin sekä kaupungin koko väestömäärään.

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa Kohti laadukasta ja tasa-arvoista lähipalvelua ja lähikoulua 2022:30 tarkastellaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilannetta ja kehittämisen suuntaviivoja tulevaisuudessa.

Yhteiskunnan lisääntynyt sosiaalinen ja alueellinen eriytyminen haastaa perusopetus- ja varhaiskasvatusjärjestelmän sekä paikallisella että kansallisella tasolla. Perusopetuksen osalta erityisen huolestuttavana signaalina on ollut osaamiseröjen kasvu sekä oppilaiden että koulujen välillä. Tätä eriytymiskehitystä on hidastettava.

Nykyistä tehokkaammin tulee huomioida kuntien eriytyvät olosuhteet muun muassa väestökehityksen vaikutusten, palveluiden laadun, yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden sekä tuen tarpeiden osalta.

Kunnilla on merkittävä asema opetuksen järjestäjinä ja siten ne joutuvat koulujen ylläpitäjinä tarkastelemaan peruskouluverkon kattavuutta ja palvelujen laatua sekä saatavuutta. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siirtymiin varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen.

Lasten, nuorten ja huoltajien kokemusta koulupolun ennustettavuudesta ja jatkuvuudesta on vahvistettava.

Varhaiskasvatus tulee saada selkeämmin osaksi muuta koulutusjärjestelmää.

Esi- ja perusopetuksen yhtenäinen ja ennakoitava opinpolku tarkoittaa lapsen ja nuoren mahdollisuutta hyvään oppimiseen ja kasvuun sekä turvallisia siirtymiä. Tämä edellyttää vahvaa pedagogista kehittämistä, toimintakulttuurin muutosta ja yhteistyötä eri koulutusasteiden välillä siten, että sujuva polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja aina toiselle asteelle toimii.

Lähipalveluperiaatteen mukaisesti rakentunut opinpolku turvaa osaltaan lapsen ja nuoren kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille myös riittävän oikea-aikaisen tuen ja matalan kynnyksen palvelut. Tuen palveluiden tulisi kuntien sisällä suunnitella siten, että ne ovat yhdenvertaisia ja riittävän saavutettavia matalan kynnyksen palveluja kaikille oppilaille.

Eriytymiskehityksen hidastamiseen tarvitaan eri toimialojen tiivistä yhteistyötä sekä kansallisesti että paikallisesti. Kasvun ja oppimisen palvelujen, kaupunkisuunnittelun, kaavoituksen ja kuntien tilahallinnon tulisi toimia ennakoiden ja yhtenäistä päätöksentekoa tavoitellen.

Kunnan asukasrekisterin mukaan esioppilaita on lv 2022-2023 yhteensä 158, seuraavana vuonna 170 ja sitä seuraavana 157. Sen jälkeen ikäluokat putoavat 125:een. Kuluvalle vuodelle on syntynyt lokakuun puoleen väliin mennessä 88 lasta.

Perusopetusikäisten oppilasmäärä on lv 2022-2023 yhteensä 1856 oppilasta, joista alakoululaisia 1198 ja yläkoululaisia 658. Viiden vuoden kuluttua (2027) alakoululaisia on 903 ja yläkoululaisia 600, yhteensä 1503 oppilasta. Oppilasmäärä laskee viidessä vuodessa 353 oppilasta eli lähes viidenneksen. Ryhmien määrä vähenee alakoulussa 11 ja yläkoulussa kolme.

Kymmenen vuoden kuluttua (2032) alakoululaisia on 758 ja yläkoululaisia 453, yhteensä 1211. Kymmenessä vuodessa alakoululaisten määrä vähenee 440 oppilaalla ja yläkoululaisten määrä 205 oppilaalla, yhteensä 645 oppilasta. Ryhmien määrä vähenee alakoulussa 16 ja yläkoulussa 10. Kymmenessä vuodessa perusopetusikäisten määrä vähenee 645 oppilasta eli noin kolmannekseen nykyhetkeen verrattuna.

Lukiokoulutuksessa on 255 oppilasta. Keskimäärin lukioon siirtyy 37 % ikäluokasta. Lukiolaisten määrään tulee oleellisia muutoksia siinä vaiheessa, kun perusopetuksen päättävien oppilaiden määrä on 160.

Oppilasmäärän väheneminen tarkoittaa sitä, että palveluverkkoa on supistettava vastaamaan oppilasmääriä. Alakoulujen määrää tulee vähentää ja kunnostamistoimenpiteet kohdistetaan niihin kiinteistöihin, jotka ovat kasvatuksen ja opetuksen käytössä pitkällä aikavälillä.

Palveluverkkotyöryhmässä on käsitelty tulevaisuuden palveluverkkoa pedagogisesta näkökulmasta. Alakoulujen opetus on syytä keskittää kolmeen ja myöhemmin kahteen alakouluun, jolloin pystytään rakentamaan vahvat alakoulupedagogiikkaa kehittävät yksiköt. Varhaiskasvatus ja esiopetus liitetään osaksi opinpolkua. Yläkoulun sijoittaminen keskeiselle kaupunkialueelle mahdollistaa oppilaille sujuvat ja lähellä olevat mahdollisuudet moninaiseen liikuntaan sekä kulttuuri- että

musiikkikokemuksiin osana opetussuunnitelman toteuttamista. Kemin kaupungin lyhyet etäisyydet tukevat tiiviimmän kouluverkon rakentamista.

Suppeamman palveluverkon vaikutusten arviointi pohjautuu Kuntaliiton malliin, jossa näkökulmina ovat kuntalais-, ympäristö-, organisaatio- ja henkilöstö sekä taloudelliset vaikutukset. Palveluverkon pedagogisessa näkökulmassa tarkastellaan Kemin kasvatuksen ja opetuksen ekosysteemiä lasten edun mukaisen opetuksen ja tuen järjestämiseksi sekä systemaattisen, tasa-arvoisen, yhdenmukaisen ja laadukkaan opetuksen takaamiseksi.

Palveluverkkotyöryhmä ei ole toimeksiannossaan tarkastellut kasvatuksen ja opetuksen kiinteistökokonaisuutta tai yksittäisten kiinteistöjen kuntoa. Pedagogisen tarkastelun lisäksi tarvitaan kiinteistösuunnitelma palvelujen tuottamiseksi, jossa mahdollistuu kasvatuksen ja opetuksen lisäksi mm. harrastus-, kulttuuri ja nuoristoiminta lapsen ehjän päivän toteutumiseksi.

Hallintolain 41 § mukaan merkittävässä ratkaisussa asian osaisille on varattava mahdollisuus lausua mielipiteensä. Mikäli asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Työryhmän pedagoginen suunnitelma on pohjana käynnistettävään palveluverkon valmistelutyöhön. Erillinen suunnitelma tiedottamisesta, kuulemisista ja vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta osallisille ja kuntalaisille tullaan laatimaan osana valmistelua ennen esityksen tekemistä kokonaisuudesta. Tämä valmisteluvaihe on haluttu tuoda esille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolla pyritään varmistamaan mahdollisimman avoin ja läpinäkyvä valmistelu kaupungin palveluverkosta, joka tulee kehittämään pitkällä aikavälillä.

Oheismateriaalina

Palveluverkon pedagoginen näkökulma
Kemin kasvatuksen ja opetuksen ekosysteemi

Esittelijä

Hyvinvointijohtaja Kaisa Rauvala

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta käynnistää valtuuston päätöksen mukaisesti palveluverkon valmistelutyön palveluverkkotyöryhmän pedagogisen suunnitelman pohjalta. Valmistelun tulee tukeutua suunnitelmaan tiedottamisesta ja asianosaisten kuulemisesta, jotta varmistetaan avoin ja läpinäkyvä valmistelu kaupungin palveluverkosta. Lisäksi hyvinvointilautakunta pyytää ympäristölautakuntaa tekemään arviot kiinteistöjen peruskorjaus- tai uudistamistarpeista, jotta varmistetaan myös kiinteistökustannusten kannalta tarkoituksenmukaisin ratkaisu kiinteistöjen elinkaaren näkökulmasta. Valmistelutyötä jatketaan viranhaltijatyönä tämän valmistelun pohjalta ja varsinainen esitys tuodaan hyvinvointilautakunnalle, joka tekee asiasta esityksen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle kevään 2023 aikana.

Päätös

Hyvinvointilautakunta päätti käynnistää valtuuston päätöksen mukaisesti palveluverkon valmistelutyön palveluverkkotyöryhmän pedagogisen suunnitelman pohjalta. Valmistelun tulee tukeutua suunnitelmaan tiedottamisesta ja asianosaisten kuulemisesta, jotta varmistetaan avoin ja läpinäkyvä valmistelu kaupungin palveluverkosta. Lisäksi hyvinvointilautakunta pyytää ympäristölautakuntaa tekemään arviot kiinteistöjen peruskorjaus- tai uudistamistarpeista, jotta varmistetaan myös

kiinteistökustannusten kannalta tarkoituksenmukaisin ratkaisu kiinteistöjen elinkaaren näkökulmasta. Valmistelutyötä jatketaan viranhaltijatyönä tämän valmistelun pohjalta ja varsinainen esitys tuodaan hyvinvointilautakunnalle, joka tekee asiasta esityksen kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle kevään 2023 aikana.

Lautakunta piti tauon pykälän käsittelyn jälkeen klo 18:57-19:04.